

smluvních podmínek již vůbec přestala povinnost platiti prémie, a že nenastala ve smlouvě žádná jiná změna nežli změna vyvolaná jediné státním převratem a zavedením československé měny. V souzeném případě tomu tak není, poněvadž tu nastala změna v právním pojistném poměru jednáním žalobce samého, a to tím, že i po zavedení československé měny platil dále prémie v rakouských korunách. Z toho usoudil odvolací soud důvodně, že žalobce mlčky (§ 863 obč. zák.) a v souhlasu s ústřednou žalované pojišťovny ujednal plnění v měně ve Vídni platné (čl. 336 obch. zák.), z čehož plyne, že přenesl místo splniště, jímž se stalo následkem měnové rozluky sídlo generální representace v Praze, do Vídně (čl. 324 obch. zák.). Žalobce omlouval toto své počínání jednak tím, že tehdy byl takový chaos ve všech měnových otázkách, že veškeré spory byly přerušeny, jednak tím, že od měnové rozluky až do roku 1921 mu pojišťovací společnost předkládala premiové kvitance znějící na rakouské koruny, které on prý bez rozmýšlení prostě honoroval. Než to není důvod, který by činil nezávazným žalobcův projev vůle — ať výslovně nebo mlčky učiněný —, neboť při tom nejde ani o omyl (§ 871 obč. zák.), ani o donucení (§ 870 obč. zák.), ani o případy vyjmenované v § 879 obč. zák. Je proto mlčky učiněný projev žalobcův, vyvoděný z placení premií v rakouských korunách, pro něho závazný. Při projevu vůle nerozhoduje to, co si projevitel (v souzeném případě žalobce) myslil, ale neprojevil, a nerozhoduje také, zda takto jednal — jak tvrdí —, bez dalšího rozmýšlení, nýbrž rozhoduje to, co skutečně projevil (§ 869 obč. zák.), tedy to, co lze zevně objektivně postřehnouti. Při mlčky učiněném projevu lze ovšem jen závěrem ze zjištěných skutečností dospěti k poznání, co určitým jednáním bylo projeveno, a je proto objektivním měřítkem takový závěr, k němuž rozumově dospěje i každá třetí nepředpojatá osoba. Uváží-li se, že se žalobce ani nepokusil o placení premií v československé měně, že se neodvolával na československou příslušnost, na kterou teprve ve sporu, kdy by mu z ní kynul prospěch, klade tak velký důraz, nýbrž že platil prémie tak, jako by byl rakouským státním příslušníkem, že sám uznal v dopisech ze dne 3. června a 15. června 1932 a ze dne 8. prosince 1933, že chybil, nepřidržel-li se měny československé, a že hleděl tuto chybu napravití aspoň tím, že žádal zhodnocení svého nároku, plyne z toho nepochybný závěr, že tehda důvěřoval více měně rakouské nežli československé, a musí si proto sám hraditi újmu, která ho postihla jako důsledek jeho nedůvěry k tuzemské měně.

Čís. 16094.

Přijímatel dluhu může namítati proti věřiteli jak neplatnost, tak nezažalovatelnost závazku původního dlužníka. Převzetí dluhu neplatného neb nežalovatelného jest právně neúčinné.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv II 443/35.)

Kupní smlouvou ze dne 11. července 1932 prodala žalobkyně žalovanému Janu K. z přídělů pocházející pozemek, zapsaný ve vložce č. 670 pozemkové knihy pro kat. území H., na němž vázl zákaz zcizení bez svolení Státního pozemkového úřadu. V písemné kupní smlouvě byla uvedena kupní cena částkou 1.800 Kč a byla smlouva ta schválena obvodovou úřadovnou Státního pozemkového úřadu v O. Skutečně byla však ujednána kupní cena v částce 9.000 Kč, žalovaný zaplatil na ni 6.800 Kč a dne 18. listopadu 1932 bylo na pozemek ten vloženo pro něho právo vlastnické. Dne 8. června 1934 prohlásila spolužalovaná Anežka K. v kanceláři žalobkyně zástupce písemně, že uznává zbytkový dluh 2.200 Kč a že se zavazuje zaplatiti jej s úroky v měsíčních splátkách po 20 Kč od 15. června 1934. Na uvedený zbytek kupní ceny nebylo však zapláceno nic a žalobkyně žaluje oba manžely Jana a Anežku K. na solidární zaplacení zbytku 2.200 Kč s příslušenstvím. Soud první stolice zamítl žalobu stran obou žalovaných. Odvolací soud potvrdil ve věci rozsudek soudu první stolice v příčině žalovaného Jana K., kdežto stran spolužalované Anežky K. uznal až na úroky žádané do 15. června 1934 podle žaloby, a uvedl v otázce, o niž jde, v důvodech: Spolužalovaná Anežka K. se nezavázala kupní smlouvou z 11. července 1932, jež jest co do ujednané výše kupní ceny neplatná, nýbrž převzala teprv krátce před podáním žaloby samostatný závazek uznáním, převzetím po případě přistoupením k dluhu manžela Jana K., a to prohlášením ze dne 8. června 1934. Závazek kupitele Jana K. není nicotný, nýbrž jen neplatný a nežalovatelný, tedy jakýmsi dluhem naturálním, který jest dostatečným skutkovým i právním podkladem pro vznik závazku převzatého spolužalovanou Anežkou K. dotčeným písemným prohlášením ze dne 8. června 1934. Že stranám bylo hned při uzavření smlouvy jasno, jaká kupní cena smí býti platně požadována s nárokem na schválení Státního pozemkového úřadu, jest viděti z nepoměrného rozdílu mezi kupní cenou pojatou do písemného vyhotovení smlouvy a kupní cenou skutečně smluvenou a potom také splácenou. Žalovaná Anežka K. zavázala se sice spláceti ve splátkách, ale těch neplnila, pročež podle její vlastní vůle a nabídky nastala ztráta lhůt a splatnost celé zažalované pohledávky. Žalobkyně nejenom v žalobě, ale také ještě později v zápise ze 6. listopadu 1934 se odvolává na toto písemné prohlášení žalované a činí je výslovně podkladem své žaloby. Proto shledal odvolací soud žalobní nárok proti Anežce K. odůvodněným s vyloučením úroků žádaných za dobu do 15. června 1934, kdy byla splatná první splátka a nastala prodlením splatnost celé pohledávky. V tom směru odvolací soud tudíž odvolání vyhověl.

Nejvyšší soud obnovil rozsudek soudu první stolice.

D ů v o d y:

V příčině částky převyšující 1.800 Kč jest dotčená kupní smlouva ne sice nicotná, ale neplatná, ježto nebyla co do tohoto zvýšku schválena příslušnou obvodovou úřadovnou Státního pozemkového úřadu (rozh. č. 8255 Sb. n. s.). Podle § 2 zák. č. 93/1931 a vládního nařízení č. 125/1935 Sb. z. a n. jest řečený zákaz zcizení dosud v platnosti, ježto uve-

dený pozemek byl žalobkyni knihovně připsán dne 18. října 1923 a plyne proto šestiletá po případě desíletá lhůta tam stanovená ode dne účinnosti zák. č. 93/1931 Sb. z. a n., tedy od 12. června 1931. Byla proto žaloba, pokud směřuje proti Janu K. oběma nižšími soudy pravoplatně zamítnuta. Prvý soud zamítl žalobu též proti Anežce K., kdežto odvolací soud v té příčině žalobě vyhověl, maje za to, že je vázána prohlášením učiněným dne 8. června 1934, tedy již po kupní smlouvě, jejím schválení a vkladu a vědouc, jaká kupní cena nesmí býti platně požadována. Tento právní názor jest však mylný. Prohlášení žalované Anežky K. ze dne 8. června 1934 jest podle své povahy kumulativním převzetím dluhu Jana K. podle § 1406 obč. zák. Podle § 1407 obč. zák. jsou závazky přejímatelovy se zřením na převzatý dluh tytéž jako závazky dosavadního dlužníka a přejímatel může proti věřiteli vznést všechny námitky, jež vznikají z právního poměru mezi věřitelem a dosavadním dlužníkem, tedy i námitku neplatnosti nebo i pouhé nežalovatelnosti závazku původního dlužníka. Závazek přejímatele dluhu předpokládá platnost závazku původního dlužníka proti věřiteli a jest potud platný, pokud jest právě tento závazek po právu. Není-li závazek původního dlužníka žalovatelný, není žalovatelný ani závazek přejímatele dluhu (rozh. č. 7557 Sb. n. s., Sedláček, Obligační právo I, str. 150, Klang, Kom. IV. k § 1407 obč. zák., str. 354). Ježto pak zažalovaný zbytkový dluh Jana K. jest neplatný, je neúčinné i jeho převzetí žalovanou Anežkou K.

Čís. 16095.

I. Nebyl-li do rozhodnutí rekursního soudu, jímž byla změnou rozhodnutí soudu první stolice zamítnuta námitka nepřípustnosti pořadu práva a prvému soudu uloženo, aby o něm dále jednal, podán opravný prostředek, nabylo usnesení to právní moci a dovolací soud se nemůže otázkou nepřípustnosti pořadu práva znova zabývatí.

II. Kdo by sám byl částkou, kterou druhému zaplatil, bezdůvodně obohacen, nemůže se domáhatí na druhém vrácení zaplacení částky pro bezdůvodné obohacení.

Když mlynář neodváděl poplatků podle vlád. nař. č. 237/1921 Sb. z. a n., (náklady dovozného za obilí a mlýnské výrobky), dodatečně však zaplatil státu částku vyměřenou mu pravoplatně příslušným úřadem, nemůže se domáhatí jejího vrácení ani podle §§ 870, ani podle § 1431 obč. zák., ani z bezdůvodného obohacení, třebaže nejvyšší správní soud rozhodl v jiném případě, že stát na uvedenou náhradu nemá nároku a zrušil rozhodnutí správních úřadů.

(Rozh. ze dne 12. května 1937, Rv II 455/35.)

Žalobce, majitel parního mlýna v P., se na žalovaném Československém státu domáhá zaplacení 8.108 Kč 90 h s přísl. K odůvodnění žalobního nároku přednesl, že obchodoval v letech 1921 a 1922 s t. zv. aprovisačními mlýnskými výrobky. Podle § 3 vlád. nař. ze dne 11. srpna